

Is de bollenteelt verantwoordelijk voor verboden giftige stoffen in het oppervlaktewater?

foto Hans van den Bos

Natuurlijk is het prachtig om in deze tijd van het jaar wat gezellige tulpen, narcissen of hyacinten in huis te hebben staan. En het is zonder meer indrukwekkend om nu in Noord-Holland de eindeloze akkers te bekijken met honderden verschillende kleuren bloemen. Toch leidt deze kleurenpracht tot heftige discussies met als inzet een schone sloot.

tekst Geert van Duinhoven (redactie Vakblad)

> In maart speelde het hoog op bij het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK). Het was de milieuorganisatie Mobilisation for the Environment (MOB) die ter sprake bracht dat de veiligheidsnorm in het oppervlaktewater voor fenchloorfos tien keer werd overschreden. MOB heeft zelf niet gemeten, maar zag de overschrijdingen in de openbare meetresultaten van 2022. Fenchloorfos wordt preventief ingezet tegen insecten, maar is in Nederland sinds 1998 verboden. Ook kaartte de organisatie aan dat het verboden dinoterb in 2022 op meerdere plekken in Noord-Holland was gemeten, bijvoorbeeld in het Zwanenwater, een Natura 2000-gebied tussen Callantssoog en Petten.

MOB riep tijdens een openbare vergadering, samen met vertegenwoordigers van de Partij voor de Dieren en Water Natuurlijk, het waterschap op om te handhaven. Dat is niet zo gemakkelijk, stelde het waterschap. 'Onze focus ligt op de Kaderrichtlijn Water en de gewasbeschermingsmiddelen. Uit monitoring blijkt soms dat er stoffen in het water zitten die er niet in horen, maar die niet onder de KRW of gewasbeschermingsmiddelen vallen.'

Bronnenonderzoek

Over dinoterb schrijft het waterschap dat dit zo mogelijk nog ingewikkelder is. Allereerst moet duidelijk zijn waar de vervuiling vandaan komt. Een bronnenonderzoek is des te belangrijker omdat de branchevereniging van bollentelers KAVB zegt dat deze stof nooit in de bollensector wordt gebruikt. De sector kan daar dan ook niet op worden aangesproken. Woordvoerder Jorrit Voet van HHNK zegt de zorgen te delen: 'We hebben allemaal hetzelfde doel: dat deze stoffen niet in het water komen. Dus we hopen dat een brononderzoek naar dinoterb ons ook kan leren hoe we moeten omgaan met stoffen die we niet hoeven te meten, maar die we wel meten.' Totdat duidelijk is hoe, wanneer en waar dit middel in het oppervlaktewater terecht is gekomen, kan en wil het waterschap geen uitspraak doen of daar ook een schuldige voor is aan te wijzen. Het waterschap hoeft de stoffen niet te meten, omdat ze buiten de KRW en de gewasbeschermingsmiddelen vallen. Dinoterb is sinds 1998 verboden, maar toch is het hoogheemraadschap sinds 2021 weer in Noord-Holland gaan monitoren op de aanwezigheid van het middel, aangezien de herbicide in het verleden veel in het gebied voorkwam. Het hoogheemraadschap sluit niet uit dat de nu gevonden dinoterb een restant is van historisch gebruik.

Casus

Zelfs als blijkt dat de stoffen nog steeds gebruikt worden, is het waterschap waarschijnlijk niet als eerste aan zet. Eigenlijk kan het waterschap alleen optreden als er sprake is van een 'heterdaadje'. Dat komt doordat het waterschap aan het einde van de keten staat en pas in beeld komt als er normoverschrijdingen zijn aangetroffen. Het is de taak van de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit om te handhaven dat agrariërs geen verboden bestrijdingsmiddelen gebruiken. Maar ook dat is in de praktijk uiterst lastig, omdat je zelden kunt zien dat een boer op dat moment een bepaald middel gebruikt. En als het eenmaal in het oppervlaktewater zit, is niet meer vast te stellen wie daar verantwoordelijk voor was. Lichtpuntje in deze discussie is dat het waterschap de komende tijd het brononderzoek naar dinoterb wil gaan gebruiken 'als casus om te kijken waar verbeteringen mogelijk zijn hoe omgegaan kan worden met al deze verboden chemische stoffen die buiten de KRW en de gewasbeschermingsmiddelen vallen'.<